

Avonturieren in de wereld van het woord

1 januari 1992

Auteur: Yves van Kempen

Volume: 21

Nummer: 3

Pagina's: 33-44

Documenten

- [vonk_jrg21_041.pdf](#)

r444 33 avonturieren in de wereld van het woord yves van kempen alweer zo n twintig jaar geleden begon ik aan de rand van amsterdam les te geven in een school die nog maar net een jaar oud was het gebouw stond toen nog midden in een stoffige vlakte ingeklemd tussen rijen torenhoge flats hier moest een nieuw amsterdam verrijzen een experiment in nog onbekende vormen van bouwen en wonen surinamers turken nederlanders italianen marokkanen werden er samengebracht om alvast een klein stukje wereld van de toekomst te realiseren de multiraciale samenleving aan optimisme geen gebrek tenminste niet in de taal van de prospectussen folders en rapporten die dit utopia begeleidden dat de werkelijkheid een jaar later met heel wat minder hosanna geschreven moest worden laat zich raden zij zo n geavanceerd project hoorde de kracht uiteraard ook een andere vorm van onderwijs de plek waar ik van het eigen initiatief ging werken mocht dan ook geen gewone onderwijsinstelling zijn ze moest een voorpost maar ook hier liet de werkelijkheid zich de zijn van een nieuw type onderwijs de wet niet voorschrijven de eerste jaren middenschool leerlingen van elke zaten vol problemen waar vooral de staf kleur gezindte geaardheid en intelligentie begeleiders die rondom deze onderwijsver werden zo was het plan drie jaar bij nieuwing stonden als feen rondom een elkaar gehouden om zo hun keuze voor de couveuse geen raad mee wist al snel verdere opleiding technische of theoretische werd me duidelijk waarom de schoolpsychische stroom bewuster te laten verlopen chologen leerplan deskundigen en onder zo kregen laatbloeiers dan een kans om bij wijs planologen waren voortdurend in de te komen leerlingen met taalachterstanden weer met hun theoretische concepten en de mogelijkheid om die in te halen en leer probeerden de leraren voortdurend hun lingen van verschillende herkomst de gele oplossingen op te dringen daarbij legden genheid om elkaars cultuur te leren kennen ze een opmerkelijke angst aan de dag voor de lessen werden gegeven in blokken de kracht van het eigen initiatief en dat is honderd minuten inmiddels is dat tachtig toch zo leerde ik al gauw de motor waar minuten geworden zodat de leerlingen in van het onderwijs bijna totaal afhankelijk is de klas konden werken

onder toezicht en het eigen initiatief van de docent maar niet begeleiding van de leerkrachten minder dat van de leerling dat is misschien jan feb 1992 nummer 3 21e jaargang mn 34 niet de eerste maar zeker de belangrijkste vleugellamme vogels die zich in een winter ervaring die ik in die tijd heb opgedaan elk temperatuur leken op te houden dicht denken over onderwijs moet wil het werke tegen elkaar aangeschurkt zaten ze op hun lijk vruchten afwerpen in de klas beginnen stoel in de klas doodstil nergens anders zeker niet met achter tekentafels bedachte plannen in plaats van een afvaardiging uit een schrikbewind zat daar de klas die me meer de eerste ervaringen met die initiatiefkracht over onderwijs zou leren dan welke hoogte als een leerkracht hebben mijn kijk op het raar lerarenopleiding of conferentie ook ai onderwijs blijvend bepaald om een kleine gauw demonstreerden deze leerlingen me indruk te geven hoe dat in zijn werk ging wat ze allemaal wel konden toen ze het haal ik hier even een herinnering op in mijn contact met hun eigen werkelijkheid had derde jaar als docent kreeg ik een groep den hervonden en zelfs meer dan dat van vijftien leerlingen toevertrouwd stuk namelijk hoezeer je als leerkracht in plaats voor stuk mislukt in de klas waarin ze had van een leerweg open te leggen er een den gezeten nog niet eens vijftien jaar oud kunt afsluiten als alles volgens het boekje hadden ze het gevoel verschoppelingen te moet sporen ik bedoel daarmee niet alleen zijn nu ze aan het eind van hun school het leerboek maar evenzeer het pedago loopbaan abo bp stonden was er van al gisch en didactisch handvest vol voor les met hen aan de hand behalve iets schriften en raadgevingen geboden en ver goeds boden richtlijnen voor de stijl van vragen stellen prijzen en terechtwijzen concentratie en motivatiegebrek waren nog de minste problemen waarmee ik te maken zou krijgen veel ernstiger waren zo avonturieren werd mij verzekerd hun vlerkerig gedrag hun uitermate grof taalgebruik hun weer spanning houding en hun totale tekort aan de eerste lessen moesten we aan elkaar verbeid voor gezag reden genoeg dus om wennen ze verliepen moeizaam ik was me mentaal stevig te harnassen tegen wat bedacht op de derde les altijd de moeilijk komen ging in zulke omstandigheden denk ste in een nieuwe klas een opstand bleef je dan onmiddellijk aan dat prachtige boek uit in een van de daarop volgende uren van bordewijk en het stelletje duivelstoeja gebeurde er iets belangwekkends we gers waarmee leraar de bree daarin te lazen een verhaal van eli assen en daarin maken krijgt maar zoals wel vaker in het stond het woord manuscript wat betekenen leven leek de werkelijkheid in niets op de de dat ik legde herkomst en betekenis uit nachtmerrie achtige film die door mijn en vertelde tussen neus en lippen door dat i hoofd spookte de klas waarva n k mentor ook zij een boekje zouden kunnen schrij zou worden zat bij mijn binnenkomst stil in ven leeftijdgenoten uit het ftaliaanse bar afwachting maar daarmee hield verder elke biana hadden dat al eerder gedaan die overeenkomst met het verhaal van borde rotschool van u heette het boek het ging wijk op die stilte had niets van een gewa over leerlingen die her en der van school pend zwijgen ze stelden zich voor met waren gestuurd omdat ze niet konden namen die geen enkel onheil voorspelden meekomen de volgende dag zaten we met geen bolmikkelke klotterboeke of van den fotokopieen in de hand de ogen gericht op karbargenbok nergens zat een gorilla of de eerste zin beste mevrouw u zult zich roofvogel die al voor de eerste

kennisma niet eens meer mijn naam herinneren u king overeind kwam met de eis meneer heeft er zoveel laten zakken we lazen mag die deur dicht deze voliere zat vol over sandro en gianni de een was vijftien inc 21e jaargang nummer 3 jan feb 1992 35 owiloginillaikt regelmatig vernederd en voor boerenhufter zelf organiseren en beheren al blijft de uitgemaakt de ander veertien afwezig leraar onder alle omstandigheden de auto wist zich geen raad met t en dt en was riteit maar wel iemand die de moed kan allergisch voor lezen opbrengen om als dat nodig is een nie mand te worden zich weg te cijferen het begin was gemaakt en we lazen met in mijn lesgeven mik ik doelbewust op dit intense belangstelling over deze armeluis soort toevalstreffers ze zijn dus minder toe school zonder tafels stoelen en borden valig dan het op het eerste geecht lijkt ze waar de leerlingen elkaar onderwezen worden uitgelokt door de omstandigheden toen we er tenslotte over gingen praten net als de kansspeler die voortdurend bleek dat ze in dit boek de taal hadden droomt van sluitende systemen waarmee hij gevonden waar ze al zo lang naar zochten het toeval in het spel voor zichzelf kan win wat op een toevalstreffer leek groeide uit nen ben je als de docent die het toeval wel tot een volwaardig studieprogramma waar bewust inzet om het in zijn voordeel te laten in ieder no-terde wat hij of zij dat jaar wilde werken voortdurend bezig met de condities bereiken en hoe men geholpen wilde wor van het al was het maar om niet den ze lazen het elkaar voor en zwoeren zelf slachtoffer te worden van het eigen zich aan hun plan te houden dat deden ze kansspel gelukkig word ik nog niet op de ook zo een begin makend met wat in de vingers gekeken door controlerende instan onderwijskunde doorgaans zelfontplooiing ties wel dagelijks door mondige leerlingen heet inmiddels heeft het no nonsense uur hopelijk is daarmee duidelijk gemaakt wat ik geslagen en wordt het begrip zelfontplooi met avonturieren heb bedoeld zo lesgeven ing maar al te graag in diskrediet gebracht dat het toeval een maximale kaas krijgt om vanwege een teveel aan tolerantie en er initiatieflcracht en creativiteit mee te win gebrek aan discipline dat is onzin weet ik nen uit ervaring het tegendeel is eerder waar de ene keer kwam ik handen en materiaal te kort om hun leergierige monden te stillen de wereld van het woord de andere keer moest ik in mijn eisen en kritiek tot op de bodem gaan om door hun remmingen en blokkades heen te breken het wordt tijd om de aandacht te verleggen we hebben veel gelachen en nergens het naar het terrein van de romans de gedich conflict geschuwd en een ding weet ik ten en essays naar de literaire ruimte dus sindsdien zeker in elke leerling schuilt of zoals ik het in het andere deel van de behalve een stevige eigen initiatieflcracht titel heet de wereld van het woord het de wil om iemand te worden meerduidige of dubbelzinnige woord had er misschien bij moeten staan want het een goede verstaander nita i wun ik een literaire woord is op meer dan alleen maar half woord nodig zoals uit mijn verhaal al communicatie ingesteld daarom onder blijkt vermijd ik frontaal onderwijs waar andere zijn leesboeken geen leerboeken al mogelijk lk werk graag onder omstandig kun je er veel uit leren dichtregels nooit heden waarin ik gemakkelijk contact kan leefregels al kun je er soms naar leven en maken met leerlingen in de les kan werken essays geen wetenschappelijke vertogen al waarin we elkaar helpen of hulp vragen en zitten ze vol kennis het verhaal of gedicht iedereen zelf op zoek gaat naar materiaal stelt

eerder vragen over dat leven leren en al schuw ik waar nodig de klassikale uitleg weten reden waarom de literatuurles een nooit leersituaties moeten wat mij betreft enclave van eigenzinnigheid kan zijn een vooral werksituaties zijn situaties waarin vrijplaats in zo n strikt op nut didactiek en leerlingen hun activiteiten zoveel mogelijk kennisoverdracht georganiseerde samenlejan fe6 1992 nummer 3 21e jaargang 36 ving als een school dat maakt onderwijs in nemen dan afnemen niet in de laatste literatuur juist zo interessant en boeiend plaats omdat de taalbeheersing zoals die in de middelbare school gepresenteerd wordt alleen als literatuurlessen blijven steken in zich hoe langer hoe meer dreigt af te sluiten puur schoolse methoden zoals inhouden van het reservaat waar de taal werkelijk verlaten navertellen of feitelijkheden over nieuwd wordt de literatuur hoofdpersonen in romans als het blijft bij lezen en schrijven zijn activiteiten die elkaar overhoren van auteurslevens perioden aanvullen en verhelderen en daarom alleen stromingen of genres waartoe literaire wer al in voortdurende wisselwerking beoefenden behoren ja dan doen ze te weinig moeten worden uiteraard het liefst naar appel op de speelse want nog niet door de aanleiding van teksten gebeurtenissen en heersende conventies en mores aangetaste onderwerpen die door het leerproces zelf geest van de leerlingen niet dat dit beroep worden opgeroepen ik volg daarbij vaak de op toetsbare kennis verkeerd is irrtegen weg van de imitatie de leerlingen bootsen aeel gelet op de eisen die vanuit de exacte literaire voorbeelden na die voorbeelden vakken over leerlingen worden uitgestort functioneren als katalysator om een schrijf zijn die van het vak nederlands nogal proces een spelsituatie of kennisverwer bescheiden te bescheiden misschien ik ving op gang te brengen en zijn eveneens hecht wel degelijk aan literatuurgeschiede bedoeld als uitdaging nis en in relatie daarmee aan cultuurge schiedenis en zie al evenzeer het belang in hoe gaat dat in zijn werk het recept ziet van al dan niet verplichte boekenlijsten van er als volgt uit men neme een gedicht een boekverslagen en literatuurmappen met verhaal dat wordt eerst klassikaal doorge analyses over werk en leven van auteurs ik spit op zoek naar de kunstgrepen die erin werk er zelf ook mee maar hoezeer al dit zijn toegepast met de hulpmiddelen die via soort activiteiten ook gestimuleerd moeten deze archeologie aan het licht komen worden toch is zo n benadering van litera schrijft ieder een eigen variant analoog aan tuur waarin het boek met behulp van het origineel het resultaat en dat is altijd begrippen wordt gereduceerd tot zijn een eis lezen we elkaar voor volgens de onderwerp mij in elk geval te beperkt wie regels van de voorleeskunst dus goed recht wil doen aan literaire teksten moet op gearticuleerd en met gevoel voor klank rit zijn minst ook in de huid van de taal zelf me en intonatie het gaat hier voornamelijk kruipen en de banken van de woorden de om oefening om het opdoen van kunde ritmes van de zinnen en de beelden die de met als bedoeling inzicht te verwerven in de taal oproept laten spreken of ondergaan kunst van het schrijven de literaire kunst dus niet de definitie leren van pasticheren literatuuronderwijs is voor mij onherroepe maar zelf pastiches schrijven niet alleen lijk verbonden met taalonderwijs lezen kunnen omschrijven wat een parabel is daarom ook met schrijven de rigoureuze maar zelf in de taal van parabels leren scheiding tussen taalbeheersing en litera schrijven niet de kenmerken van het son tuurstudie zoals die sinds de zeventiger net kunnen opdre-

unen maar de bijzondere jaren hoe langer hoe meer wordt doorge eisen die het schrijven van een sonnet stelt voerd eerst op universiteiten en hogescho doorge maakt hebben dat is kort samen len en daarna in het middelbaar onderwijs gevat het uitgangspunt zo ontdekken leer heeft geen van beide goed gedaan met lingen lezenderwijs de regels van het name de steeds dwingender geformuleerde schrijfs spel en oefenen ze schrijvenderwijs eis om functioneler en gericht te schrijven de regels van de schrijfkunst de kunst van om efficiënter te formuleren heeft de laat het schrijven gaat op die manier vooraf aan ste jaren de taalarmoede eerder doen tce de theorie van het schrijven ntl 21e jaargang nummer 3 jan feb 1992 37 000101111111 getikte teksten beste tekst nog eens geredigeerd het geheel verzameld en in een boekje bij elkaar gebracht zo was er ook nog wat te 14 maar laat ik voordat dit verhaal al te theore outen en te tekenen en natuurlijk de trots tisch wordt een en ander verduidelijken aan rondom de presentatie van de uitgave wat voorbeelden uit de praktijk sinds een aantal jaren geef ik in het voor eindexamen totdat een was een paar jaar geleden met jaar een lessenserie over taal spel de eigen produkten het podium op wilde n speelsheid en humor in de literatuur getikte cabaret wilde men en iedereen beloofde teksten heb ik die genoemd een titel die mee te doen en de leraar die moest zijn ontleend is aan die verrukkelijk absurde ver gezeur dat hij de regisseur was in de klas nu halen van gust gils het materiaal dat ik maar eens echt waar maken toen ook op daarbij gebruik komt uit battus operland zijn laatste voorwaarde gretig ja was gezegd se taal en letterkunde en barberber hij stond duidelijk niet te trappelen de voor bestaat uit fragmenten show van freek de stelling mocht niet als los zand aan elkaar jonge en youp van t hek bevat heel wat hangen er moest een thema zijn begon een van kooten en iets minder de bie leunt op avontuur waarvan hij nooit spijt heeft gehad komrij en ouwe getrouwen als carmiggelt enkele maanden later presenteerde zich bomans en annie m g verder nog andere voor een zaal bomvol ouders docenten en binnenlanders als charlotte mutsaers en jan leerlingen de bas in al haar verschijnings hanlo maar ook buitenlanders charms vamen met ontboezemingen over de cortazar en clueneau want literatuur houdt onderlinge verhoudingen zoals rolpatronen niet aan de grens bij maastricht op terwijl liefdesaffaires en afgunst over cijfers en met we dit materiaal aan elkaar voorlezen en hun opvattingen over het schoolleven de samen analyseren slepen leerlingen zelf eindeloosheid van het kringgesprek de zin humoristisch tegengewicht aan alles mag loosheid van strafwerk de willekeur van cij van lieve mona advies tot andre van duin fers dat alles zelf getoonzet met de hulp van sketch van scabreuze grap tot zwarte half komiek nederland humor zo stellen we via voordragen en expressie in woord en gebaar dat zeker naschrijven een encyclopedie van de humor maar daarnaast ook lessen gerepeteerd is samen met de bedoeling te demonstreren er alleen tijdens de lessen waarin de creati waar humor zoal kan uit bestaan uit woord viteit werd geprikkeld en volop de gelegen spel en woordassociaties uit kolder parodie heid was om hun eigen ervaringen onder ironie dubbelzinnigheid overdrijving spot woorden te brengen verspreking woordstapelning en imitatie sati re sarcasme of karikatuur slap stick grotes ke absurditeit dan wel taboe doorbreking van rederijkerskamer brabbeltaal meligheid en boertigheid naar landjuweel ooit oote van hank door een groep leerlin gen a

capella horen zingen ooit kennis de koftstoftige regis 921x92cvdring bracht gemaakt met een puur hollandse variant op me twee jaar later in een avontuur waar heel queneaut notatie de friese doorloper ik wat meer waaghatzery bij kwam kijken de maakte het ooit mee tijdens een van deze volgende dialoog zal dat snel duidelijk maken lessen en ik kan iedereen verzekeren als leraar maak je dan een heel gelukkig schoonheid lieve hemel moet ik deze moment door maar juist dan moet je uitkij put ingaan ken dat je niet op routine gaat draaien bckerlijk ja want tot stof zullen we meestal werd na deze lessenserie ieders wederkeren jan feb 1992 nummer 3 21e jaargang 38 niemand uitgezonderd nmaerlants bestiarium in het boek der knechten noch heren natuur en verrijkten de dierenwereld met schoonheid wat in deze stinkkuil stikken varianten op griffioen feniks eenhoorn en en ontbinden draak zoals de oceloen een kruising tussen elckerl jc jazeker hierin stikken en de een ocelot en parelhoen twee waagden dood vinden zich aan de vertaling van van der mollen dat wil zeggen voor de feeste er werden ballades a la vil lon mens en zijn armzalige tijd geschreven en er ontstond een namenregis maar uiteraard voortleven in ter op de reinaart compleet met alle gege de eeuwigheid vens per dier dia s met schilderijen van bosch en brengel hun leven en werk en de elckerlijk op toneel hoe kwam dat zo kijk die dichters als judith herzberg pe ik was er zelf een beetje verwonderd en nawinkels rein bloem albert verwey wiel geirriteerd over maar het was niet anders kusters en hugo claus op dit werk demon de lessen middeleeuwse literatuurgeschie streerden hielpen mij intussen verder in mijn denis liepen stroef de meeste leerlingen analyse van de middeleeuwse cultuur kregen nauwelijks voeling met die hierarchi sche wereld vol geloof en ik verloor beetje bij een schilderij van peter custodis waarop bij beetje het geloof in eigen kunnen weinig in het midden een wagenspel is afgebeeld interesse dus en veel landerigheid zelfs spraken we over het toneel in die tijd toen een video les de naam van de roos kijken moet ergens de vraag ontstaan zijn wat leverde niet het gewenste resultaat op en in kunnen we nog meer doen de stap van flesh and blood had ik geen zin het suc rederijkerskamer naar landjuweel maken ces een jaar eerder met zo n middagje don misschien een serieus spel opvoeren kere kamer was misschien wel te danken gevolgd door een klucht fjckerlijk en de geweest aan het veronica effect begon ik buskenblazsr misschien een vertaling te veronderstellen urenlange documentai door hen bleek niet haalbaar dat werk heb res over occultisme magie en telepathie ik zelf gedaan en toen eigenlijk pas ontdekt hadden toen waarschijnlijk de belangstelling hoe schitterend van taal eickerlijk is en in al weten te vangen voor de engelen en duivels zijn eenvoud hoe weergaloos knap van uit de middeleeuwse samenleving er moest structuur sindsdien zitten hun de middel iets gebeuren maar wat eeuwen in de botten van kruisteken tot dronkemansgebaar van ijdelheid tot berouw achteraf lijkt de kunstgreep van een een van kaproen tot kaplaars van rijmwoord tot voud die correspondeert met de eenvoud gebed van gesel tot graf van aardsheid tot van de middeleeuwse geest kon ik de lite eeuwigheid amen ratuurgeschiedenis die ik behandelde niet naspelen door van de klas een rederijkers mc wilde het hierbij laten zonder een en ander kamer te maken een inval van het soort dat nog eens op hoofdpunten te resumeren h je ergens onderweg opdoet tussen huis en feite is het immers al een samenvatting van school het werkte

van vooral lusteloze luis opvattingen en activiteiten ik hoop dat ik vol teraars werden de meesten van hen actieve doende stof heb geleverd om het vuur bran deelnemers en langzaamaan raakte zelfs dende te houden in de literatuurlessen iedereen in de ban van al dat knutselwerk dat bij het maken van anagrammen acrostichons kreeft en keerdichten en schaakbord den komt kijken andermaal deelden de yves van kempen lezers actief in het avontuur van de schrij sarphatikade 7111 vers anderen waagden zich aan jacob van nl 1017 wv amsterdam niti 7 21e jaargang nummer 3 jan feb 1992 39 00 1011111111 noten a deze tekst is een licht gewijzigde versie van een lezing die op 27 september 1991 in amsterdam is uitgesproken op een conferentie van het schoolvak nederlands 1 lbo lager beroepsonaletwits is de late vorm van voortgezet secuni onderwijs die vier jaar duurt en voorbereidt op de uitoefening van een beroep nvd 2 met voor eindexamenjaar wordt het vijfde filar algemeen vormend secundair onderwijs bedoeld nvv bijlage teksten van leerlingen doorlopers als variant op de tekst notaties die raymond queneau boek stijloefeningen inluit schreef simone van leeuwen een friese doorloper en een doorloper maar dan geen friese ter informatie een friese doorloper is een vroeger in nederland veel gebruikte houten schaats een doorloper is een kruiswoordraadsel zonder zwarte vakjes hieronder volgen eerst de tekst van queneau en daarna de twee varianten raymond queneau notaties in lijn 16 op het spitsuur een kerel van zowat zesentwintig slappe vilthoed met een koordje er omheen inplaats van een lint nek te lang alsof er aan getrokken was de mensen stappen uit de figuur in kwestie valt uit tegen een passagier naast hem die hij ervan beschuldigt tegen hem op te botsen telkens als er iemand langs komt bedoelde bits te klinken maar de toon is eerder huilerig ziet een zitplaats vrij komen en schiet er op af twee uur later kom ik hem tegen op het jan willem brouwersplein bij het concertgebouw hij is in gezelschap van een kameraad die tegen hem zegt je zou een extra knoop aan je overjas moeten laten zetten hij wijst aan waar bij de uitsnijding en waarom jan feb 1992 nummer 3 21e jaargang 11m 40 trochrinner under it spitsoere siet ik yn de tram kaam rinkeljend foanit troch de strjitten wienen wiet en leihen fol mei herfstbleden waaiden op troch de wyn kroande om de wenten wienen al d en jong wienen in protte minsken yn line 16 stie in bespotlik jongkeardel hie in nuver filthuodsje en in nekke sa tin en lang wie de tram dy t ais ferfierde de kant op fan it einpunt fan line 16 wie de punkeftige jonge dy t beskuldige waard fan mei opsetsin triuwe troch de keardel mei de lange hals oer de kop fleach dizze man hei in frijkommen plak makke ik yn e tram troch ait te stappen wjerklonken efter my op it jan willen brouwersplein stie dyselde keardel mei dat healwize huodsje te praten mei in oars man sei tsjin him dat by in ekstra knoop oen syn jas sette litte moat doorloper maar dan geen friese tijdens het spitsuur zat ik in de tram bewoog zich rinkelend door de straten waren nat en lagen vol herfstbladeren waaiden op door de wind kreunde om de woningen waren oud en jong waren de vele mensen in lijn 16 stond een belachelijke jongeman had een raar vilten hoedje en een nek zo dun en lang was de tram die ons vervoerde in de richting van het eindpunt van lijn 16 was de punkachtige jongen die beschuldigd werd van opzettelijk duwen door de man met de lange hals over kop snelde deze man naar een vrijgekomen plaats maakte ik in de tram door uit te stappen weerklonken achter mij op het jan

willem brouwersplein stond diezelfde kerel met dat maffe hoedje te praten met een andere man zei tegen hem dat hij een extra knoop moet laten bijzetten op zijn jas 21e jaargang nummer 3 jan feb 1992 41 00 1111111 111 novecento robbert dooijes en roberto vasquez gonzales schreven met behulp van kees van koot ens novecento een sketch voor een cabaret van de hoogste klas 6c ook hierbij ter vergelijking een fragment uit het origineel novecento en hoe was t b wat bedoel je hoe was t a in de bioscoop natuurlijk b in de bioscoop wat weet jij daarvan a je was gisteren toch naar de film met een of andere vriendin van je dat zei je je zou met er naar tuschinaki gaan naar novocenti of zo iets b ovo wat l innocente zul je bedoelen a nou ja je bent dus wel met d r uitgeweest was t wat b hoezo was t wat waar bemoei je je mee a doe niet zo snel aangebrand ik bedoel die lino ventura film of wat zei je b lino ventura l innocente zul je bedoelen en die is toevallig niet van lino ventura mbar van luchino visconti als je het helemaal precies weten wil a 0 ik dacht dat ik gelezen had dat het een film van bertolucci was of nee nu weet ik het weer dat was novecento daar heb ik een recb l e over gelezen b 0 novecento die heb ik ook gezien met leonie a is die van serge leoni zeg je 7 b nee man doe me een lol en laat je oren eens een keertje uitapuiten atudje ik zei met leonie mijn vriendin begrijp je a en wat vond je ervan b van novecento van bertolucci je weet dat dat novecento italiaans is voor negentienhonderd a dat zou ik met mi n spaanse achtergrond niet weten b nou had a toch gekund beregoeie film zou ik zeker naar toe gaan als ik jou was jan feb 1992 nummer 3 21e jaargang mm 42 a ja waar speelt ie eigenlijk b in italie dus rond negentienhonderd slimmerik a nee dat bedoel ik niet ik bedoel in welke bioscoop b oh daar mbet je even mee uitkijken want er zijn twee delen van novecento 1 en novecento 2 en als ik mij niet vergis draait novecento 1 in tuschinski 2 en novecento 2 in tuschinski 1 maar dat ken inmiddels gewijzigd zijn want ik was er de vorige week en die visconti draait in drie nou nu weet je dus alles a goed dan begin ik maar eens met tuschinski 1 b nou dat moet je zelf weten maar als je novecento in de goeie volgorde wil zien moet je wel eerst naar tuschinski 2 a ja ja ik heb m nu dus net andersom eigenlijk b ah eindelijk wordt meneer wakker inderdaad een draait in twee en twee draait in een simple comme bonjour niks geen hoger wiskunde gewoon even de uitkrant bestuderen en je bent er zo uit ik ga morgen trouwens naar de volgende a is er dan ook nog een deel drie dat wist ik niet b nee dombo dat is de nieuwe show van freek de jonge a weer met leonie b ja serge leoni weer met leonie he doe nou niet zo achterlijk oh en hoe vond je hem hoe wastie dat is toch absoluut geen film voor lino koot wie die film welke film je was toch naar de film naar eh novacenti of z ventura waarom niet omdat het een film van visconti ia weet je dat zeker j a natuurlijk weet ik dat zeker ik ik dacht ergens gelezen te hebben dat ja dat zei je gister je moest naar dat een film was van bertolioni novotjenta of iets in die geest je bedoelt waarschijnlijk novecento welnee we zijn naar l innocente van bertolucci geweest ja welke lino ja toch i innocente ja bertolucci sorry ja ik was even in je bedoelt toch niet lino ventura de war met serge leona nee natuurlijk niet zo heettie met wie wie liet se rgio leona die muziek die film l innocente van luchino maakt voorde films van alle enrico visconti morriconi die leona weetje wie ic ook en is die met lino ventura prim vond destijds 21e jaargang nummer 3 jan feb 1992 43 000

04 opperlands dit schooljaar gaf ik een aantal lessen over barbarber en oulipo teksten opperlandse taal en letterkunde opperlands is nederlands met vakantie opperlands is nederlands zonder het akelige nut dat aan die taal nu eenmaal kleeft daarin experimenteerde ik onder andere met de volgende opdracht schrijf een tekst met als stel aanslag op u opgehelderd en wel zo dat de inleiding een a o of e lipogram is een lipogram is een geschrift waarin een bepaalde letter opzettelijk niet voorkomt nvd r in de rest van de tekst een taalspel wordt gespeeld met een aantal homoniemen en of synoniemen met palindromen wordt gewerkt een palindroom is een woord dat van achteren naar voren gelezen kan worden nvd r j e eigen naam in anagram vorm wordt verwerkt jeer anagram is een woord gevormd door een herschikking van de letters van een gegeven woord nvd r j hieronder volgt het resultaat van hannah van der sande aa vlag opu gehel oe ried cm tockholm om er een o het seizoen reis ik richting s congres bij te wonen van de vereniging g n8 die s trijdt oorv t behoud perorhoenders deze k d bijeenkomst wordt gewoonlijk gehouden in hettockholmse s gemeentehuis c p een keer moesten we echter om onduidelijke redenen in een luxe s sterren hotel verblijven jan feb 1992 nummer 3 21e jaargang 44 we waren nog maar net aangekomen of iedereen kon zich gaan opfrissen m opfrissen phalf een zou de lunch geserveerd worden in de ik was juist mijn nette pakken aan het uitpakken toen er geklopt werd r estond een misschien wel aardige maar ook eigenaardige vent in de deuropening ent b u de eigenaar of de venter vroeg ik gevat maar hij vatte mij bij de kraag en riep jijweet wal wie ik ben houd je verdomme niet van de dove i k had geen flauw idee t oen mij toch iets te binnen wilde schieten was het te laat eij liep mijn kamer in en begon te schieten hetop plafond p weliswaar en met een tandboormachine maar ik viel wel meteen van angst en schrik flauw rerwijl ik weer bijkwam kwam hij bij mij staan en ik vroeg hem kreunend watwa was dat voor een boodschap mij bood schappelijk zijn excuses aan en zei dat hij stom genoeg de verkeerde deur had gekozen ik wees hem de deur en had nu ook geen behoefte neer aan een lunch erst e moest ik maar eens pen behoefte gaan doen k i liep de gang in en zoekend naar een closetpot kwam ik langs een deur met het bordje closed potdicht due achter die deur was het ontzettend lawaaierig ik koek door het sleutelgat en zag zo n 1e30 tandartsen rondom een spreker prekend s de man van daarstraks z e hadden allemaal een bordje met een hamburger voor zich pat klopte comite vanamburgse h tandartsen las ik op een bordje verderop r e was blijkbaar iets vreemds aan de hand ik spitste mijn oren m beste collegae pit is geen college naar een noodbijeenkomt us donthoud zo goed mogelijk wat ik zeg en onthoud u van gekakel g t allen zitten we zitten met een probleem aronee b osenbaum r is namelijk vannacht beroofd door een overvaller in overall en gedood met een tandartsenboor aar h lijk ligt opgebaard in de garderobe onmiddellijk ging er een lichtje bij me branden ik beukte op de deur werd binnengelaten en stormde de zaal in het liep storm om me heen en ook buiten begon het nu te stormen ch nee dat krenge 1 gilde de spreker van het tandartsengilde tme een sprong was ik op het podium en riep ik vertel jullie alles ijh daar is de dader i iedereen stortte zich op de bedrieger en begon hem te slaan d at sloeg ook weer nergens s p op renslotte t kwam de politie yen die weg was ben ik nog door delegatie tandartsen bezocht e kwamen me blijkbaar als blijk van

dank een suikervrije mars brengen at f bracht weer een mars van kinderen aan mi
j n deur ki sneed het stuk in stukken en begon de bedelende kinderen te bedelen
mijn avontuur eindigde i n het avonduur toen eenn collega mij de notulen kwal
brengen n8 van mijn j n eigen s korhoonder vers aderi ng i k vertelde lee hem e
van mijn a droommoord en ging eersterp racecar en daarna in een kayak yaop
pwe8 naar mijn droomoord meterdam a 21e jaargang nummer 3 jan feb 1992